

EINDELOOS BEWUSTZIJN

Een nieuw concept over de continuïteit van ons bewustzijn, gebaseerd op recent wetenschappelijk onderzoek naar bijna-dood ervaringen (BDE) na een hartstilstand.

Pim van Lommel, cardioloog

In de hele mensgeschiedenis zijn meldingen gedaan door mensen die zich een buitengewone ervaring herinneren na een levensbedreigende crisis. Dit wordt tegenwoordig een bijna-dood ervaring (BDE) genoemd. Deze ervaringen worden steeds vaker gemeld door de toegenomen overlevingskans ten gevolge van verbeterde reanimatietechnieken, en de inhoud van de BDE en het effect op patiënten lijkt wereldwijd, in alle tijden en culturen, hetzelfde. De acceptatie van de ervaring door familie, verpleging en artsen, evenals de acceptatie en integratie door de BDEer zelf is een moeizaam en langdurig proces. Uit onderzoek blijkt dat momenteel ongeveer 4% van de bevolking in westerse landen een BDE heeft meegemaakt. Er zijn verscheidene theorieën genoemd om de BDE wetenschappelijk te verklaren. De uitdaging is echter om een gemeenschappelijke verklaring te vinden voor de oorzaak en de inhoud van de BDE terwijl een BDE onder verschillende omstandigheden kan worden ervaren, zowel tijdens een ernstige beschadiging van de hersenen na een hartstilstand of bij coma als ook onder omstandigheden waarbij de hersenen normaal lijken te functioneren.

Een bijna-dood ervaring (BDE) is de gemelde herinnering van alle indrukken tijdens een bijzondere bewustzijnstoestand, met enkele specifieke elementen, zoals het ervaren van een tunnel, het licht, een levenspanorama, het ontmoeten van overleden familieleden, of het waarnemen van je eigen reanimatie. Deze bijzondere bewustzijnstoestand kan optreden tijdens een hartstilstand, dus tijdens een periode van klinisch dood, maar ook bij andere kritieke medische situaties zoals bij een ernstige ziekte zoals shock, bij een hersenbeschadiging met coma t.g.v. een verkeersongeluk of hersenbloeding, bij een bijna-verdrinking (meestal bij kinderen), of tijdens een stervensproces (sterfbedvisioen). Deze ervaring is altijd transformatief, de angst voor de dood verdwijnt, en ook het levensinzicht verandert, vooral liefde en compassie naar jezelf, naar anderen en de natuur wordt belangrijk.

In de voordracht wordt verder ingegaan op onze Nederlandse wetenschappelijke studie naar BDE bij 344 patiënten, die een hartstilstand hebben overleefd. Deze studie is in december 2001 gepubliceerd in de Lancet. Gesproken zal worden over de inhoud van de ervaring, en de mogelijke verklaringen. Uit de studie blijkt, dat er geen medische, fysiologische, farmacologische of psychologische verklaring is waarom sommige mensen wel en de meeste mensen geen BDE ervaren tijdens een periode van bewusteloosheid door een hartstilstand (klinisch dood). Het onderzoek naar BDE confronteert ons duidelijk met de beperkingen van onze huidige medische inzichten over ons bewustzijn en herinneringen in relatie met de hersenen. Want hoe is het mogelijk dat mensen een helder bewustzijn kunnen ervaren, met herinneringen vanaf de vroegste jeugd, met helder nadenken, met emoties, met gevoel van zelf identiteit, en soms met een vorm van waarneming buiten en boven het lichaam, op het moment dat de hersenen (tijdelijk) niet meer functioneren, met een vlak EEG?

In vier studies naar BDE bij in totaal 562 patiënten na een hartstilstand werden identieke resultaten gevonden en eensluidende conclusies getrokken. Volgens deze studies is de heersende, materialistische visie van artsen, filosofen en psychologen op de relatie tussen hersenen en bewustzijn te beperkt om het verschijnsel te kunnen duiden. Er zijn goede redenen om aan te nemen dat ons bewustzijn niet altijd samenvalt met het functioneren van onze hersenen: het kan ook los van ons lichaam ervaren worden. Er zal in de voordracht dieper worden ingegaan op deze conclusies. Zie ook www.pimvanlommel.nl.

Pim van Lommel is in 1943 geboren in Laren (NH), volgde een Gymnasium B opleiding in Hilversum, en studeerde Geneeskunde in Utrecht waar hij in 1971 afstudeerde. Zijn specialisatie in cardiologie rondde hij in 1976 af in het St. Antonius Ziekenhuis in Utrecht. Hij heeft van 1977-2003 als cardioloog in het Rijnstate Ziekenhuis in Arnhem gewerkt, een 800-beds opleidingsziekenhuis. Hij publiceerde diverse artikelen over cardiologie. In 1986 begon hij zijn onderzoek naar bijna-dood ervaringen bij patiënten die een hartstilstand hadden overleefd. In 2001 publiceerde hij dit onderzoek in het gerenommeerde tijdschrift *The Lancet*. Daarnaast werkte hij mee aan verschillende boeken over bijna-dood ervaringen en publiceerde er ruim 20 artikelen over. Op dit moment besteedt hij al zijn tijd aan onderzoek en lezingen over de relatie tussen bewustzijn en hersenfunctie. Hij geeft op uitnodiging frequent lezingen over de hele wereld, met name voor ziekenhuizen, hospices, universiteiten, artsengroepen, en medische studenten. In 2005 ontving hij de Dr. Bruce Greyson Research Award van de International Association of Near-Death Studies. In 2006 kreeg hij uit handen van de president van India de Life Time Achievement Award op het World Congress on Clinical and Preventive Cardiology. Zijn boek 'Eindeloos Bewustzijn' (2007) was een bestseller in Nederland, en werd genomineerd voor 'Het boek van het jaar 2008'. Er zijn inmiddels ruim 200.000 exemplaren van verkocht in Europa en Amerika. Recent ontving hij de 2010 Book Award van de Scientific and Medical Network.

Boek

- Van Lommel P. *Eindeloos Bewustzijn. Een wetenschappelijke visie op de bijna-dood ervaring*. Ten Have, 2007. De Nederlandse uitgave beleeft inmiddels al de 19^e druk. Zijn boek is in Oktober 2009 gepubliceerd in Duitsland (inmiddels de 6^e druk!) [Patmos Verlag: '*Endloses Bewusstsein. Neue Medizinische Fakten zur Nahtoderfahrung*'], en in juni 2010 is het in de Engelse taal gepubliceerd [Harper Collins: '*Consciousness beyond Life. The science of the near-death Experience*']. De Poolse vertaling is in begin 2011 gepubliceerd, de Spaanse vertaling [Atalanta: '*Consciencia más allá de la Vida*'] is in Maart 2012 gepubliceerd, en de Franse vertaling [Dunod: '*Mort ou Pas? Les dernières découvertes médicales sur les EMI*'] is in Mei 2012 uitgebracht.

Artikelen:

- Van Lommel P, Van Wees R, Meyers V, Elfferich I. Near-death experience in survivors of cardiac arrest: a prospective study in the Netherlands. *The Lancet* 2001; **358**: 2039-2045.
- Van Lommel, P. About the Continuity of our Consciousness, *Adv Exp Med Biol.* 2004; **550**: 115-132. [*Brain Death and Disorders of Consciousness*. Machado, C. and Shewmon, D.A., Eds. New York, Boston, Dordrecht, London, Moscow: Kluwer Academic/ Plenum Publishers]
- Van Lommel, P. Near-Death Experience, Consciousness and the Brain: A new concept about the continuity of our consciousness based on recent scientific research on near-death experience in survivors of cardiac arrest. *World Futures, The Journal of General Evolution*, 2006; **62**: 134-151.
- Van Lommel, P. Near-death experiences: the experience of the self as real and not as an illusion. 2011; *Ann. N.Y. Acad. Sci.* **1234**: 19-28.
- Van Lommel, P. Nonlocal Consciousness. A concept based on scientific research on near-death experiences during cardiac arrest. 2013; *Journal of Consciousness Studies*, **20**, No. 1-2 : 7-48.